

Le langage est considéré comme ce qui distingue l'homme de la bête. C'est la raison pour laquelle il doit valoriser cette faculté.

Leçons de langage

Paraphrases bibliques

Le Talmud se demande quelle est la meilleure façon pour l'homme de s'exprimer.

Le texte biblique est-il un modèle pour le langage courant des hommes?

מסכת פסחים ג

יהושע בן 'ותנא דידן מאי טעמא לא קתני לילי לישנא מעליא הוא דנקט וכדר יהושע בן לוי לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עקם 'לוי דאמר ר מן (ח, בראשית ז) הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנאמר הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה רב פפא אמר תשע שנאמר כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה רבינא אמר (יא, דברים כג) כי (כו, שמואל א כו) דטהור רב אחא בר יעקב אמר שש עשרה שנאמר "עשר וי אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כי לא טהור תניא דבי רבי ישמעאל לעולם איוב) יספר אדם בלשון נקיה שהרי בזב קראו מרכב ובאשה קראו מושב ואומר ודעת שפתי ברור מללו מאי (ג, איוב לג) ותבחר לשון ערומים ואומר (ה, טו) ואומר וכי תימא הני מילי בדאורייתא אבל בדרבנן לא תא שמע ואומר ותבחר לשון ערומים וכי תימא הני מילי בדרבנן אבל במילי דעלמא לא ואומר ודעת ובאורייתא מי לא כתיב טמא אלא כל היכא דכי הדדי [...] שפתי ברור מללו נינהו משתעי בלשון נקיה כל היכא דנפישין מילי משתעי בלשון קצרה כדאמר מ לעולם ישנה אדם "רב הונא אמר רב ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום ר לתלמידו דרך קצרה

Traité Pessa'him folio 3 a/b

Pourquoi notre *tanna* (maître de l'époque de la Michna) n'a-t-il pas voulu enseigner [qu'il s'agissait de] la nuit [du 13 nissan]? [En réalité] il l'enseigne avec langage soutenu, tout en se conformant à l'opinion de R. Yehoshua b. Levy. Ainsi, comme le dit R. Yehoshua b. Levy: un homme ne doit jamais sortir un langage souillé de sa bouche, puisque l'Écriture a préféré faire une paraphrase de huit lettres que d'employer des propos souillés; comme il est écrit: "Des animaux purs et des animaux qui ne sont pas purs" (la Tora préfère dire "pas purs" plutôt que "impurs"). Rav Papa dit: plutôt neuf lettres, ainsi qu'il est écrit: "S'il y a parmi toi un homme qui n'est pas pur, par un incident nocturne". Ravina : plutôt dix lettres si on compte la lettre *vav* dans le mot *tahor* (pur). Rav A'ha bar Yaacov dit: seize lettres! Ainsi qu'il écrit: "car, pensa-t-il [Saül], c'est un accident, il n'est pas purifié, certes il n'est pas purifié".

Voici l'enseignement de Rabbi Ichmaël: un homme doit toujours parler avec un langage raffiné, ainsi lorsque [la Tora évoque le cas de l'homme] "*zav*" elle emploie le terme de

“monture” et quand il s’agit d’une femme elle emploie le terme de “siège” et il est dit : “tu as choisi le langage des gens rusés” et il est également dit: “et mes lèvres diront la clarté“. Pourquoi avoir eu recours à d’autres versets? [Car] tu aurais pu dire [que ce langage raffiné] ne concerne que la Tora et non pas [la parole] des Sages; viens et écoute [le verset où il est dit]: "tu as choisi le langage des gens rusés" tu aurais pu encore dire [que ce langage raffiné] ne concerne que les [enseignements des] Sages mais non lors de propos communs ; c’est pour cela qu’il est écrit: "et mes lèvres diront la clarté". [...] N’est-il jamais fait mention dans la Tora du mot "impur"? C’est seulement quand il s’agit de la même chose que le langage est raffiné mais lorsqu’il s’agit de chose plus importante le langage est plus concis, en se conformant à l’opinion de Rav Huna au nom de Rav d’autres disent que c’est Rav Huna au nom de Rabbi Meir [qui enseigne] : "un homme apprend à son élève [avec un langage] concis."